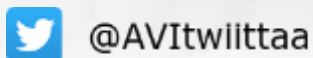

Aluehallintoviraston suorittamat tarkastukset ja ehdollisuuden valvonta siipikarjatiloiilla

19.1.2024 Lounais-Suomen aluehallintovirasto
lääneläinlääkäri Anni Heikkonen

Eläinsuojelulaista 247/1996 Eläintenhyvinvointilakiin 693/2023

- 247/1996 1 §

Tämän lain tarkoituksena on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta.

Lain tarkoituksena on myös edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua.

- 693/2023 1 §

Tämän lain tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta.

Lain tarkoituksena on myös lisätä eläinten kunnioitusta ja hyvää kohtelua.

- Näkökulma on muuttunut suojelusta hyvinvoinnin varmistamiseen ja sen parantamiseen.
- Laki on muuttunut. Asetukset muutoksessa tulevaisuudessa.
 - kannattaa aktiivisesti seurata oman eläinlajin tilannetta.

Avin tekemät tarkastukset tuotantoeläintiloilla

- Ehdollisuuden valvonta, noin 30 tilaa/vuosi (kaikki eläinlajit)
- Otantaeläinsuojelutarkastukset, eläintenhyvinvointilain 78 §:n mukaan, noin 30 tilaa/vuosi (kaikki eläinlajit).
 - Vuonna 2024 painotus tulee edelleen Ruokaviraston etukäteistietojen mukaan olemaan broileritilojen tarkastuksissa.
- Eläintenhyvinvointilain 59 §:n mukaiset tarkastukset broileritiloille kasvatustiheyden nostamisen yhteydessä.
- Lääkekirjanpidon tarkastukset, eläintenhyvinvointilain 80 §
- Eläintenhyvinvointilain 78 §:n mukaiset epäilyyn perustuvat tarkastukset

Tarkastuksista yleisesti

- Tarkastuksen tekijällä on oikeus päästä tiloihin, joita tarkastuksen tekeminen edellyttää, ja ottaa maksutta valvontaa varten tarvittavia näytteitä sekä tallentaa ääntä ja kuvaa. Hänellä on oikeus tarkastaa eläin, eläimen pitopaikka ja muut eläintenpitoon liittyvät tilat, eläintä varten tarkoitettu ravinto, juotava, varusteet ja välineet sekä eläintenpitoon liittyvät tiedot ja asiakirjat sekä muut valvonnan kannalta merkitykselliset seikat. (EHL 78 §)
- Eläintenpitäjällä on velvollisuus avustaa tarkastajaa eläinten hyvinvointilain tai valvonta-asetuksen nojalla tehtävässä tarkastuksessa ja näytteen ottamisessa (EHL 85 §)
- Ehdollisuuden valvonta tulee pääsääntöisesti suorittaa ennalta ilmoittamatta (EU:n toimeenpanoasetus 1334/2022 29 art.), ilmoitus aikaisintaan 48 tuntia ennen valvontaa.
- Ilmoituksella voidaan varmistaa, että tuen hakijalla tai hänen edustajallaan on tilaisuus osallistua valvontaan. Valvonta voidaan kuitenkin suorittaa myös ilman viljelijän tai hänen edustajansa läsnäoloa, mutta se ei ole suositeltavaa eikä tavoitteena.

Avin suorittama ehdollisuuden valvonta

- Vähintään 1 % tiettyjä EU-tukia hakeneista tiloista.
- Naudat, siat, lampaat, vuohet, munivat kanat (yli 350 kanaa), broilerit ja kalkkunat
- Satunnainen otanta
- Riskiperusteinen otanta
 - noin 30 tilaa LSAVI:n alueella vuosittain (kaikki eläinlajit)
 - noin 1/3 tiloista havaittu puutteita.
- Muun valvonnan yhteydessä havaittu puute ehdollisuuden vaatimuksissa → AVI laajentaa ehdollisuuden valvonnaksi (hallinnollinen valvonta)

Ehdollisuuden valvonta - säädösperusta

- Vaatimukset ovat voimassa olevaa lainsäädäntöä
 - Niiden on täytyttävä kaikilla tiloilla kaikkina ajanhetkinä
- Ehdollisuuden vaatimusryhmät ovat joukko vaatimuksia, joiden noudattaminen on useimpien viljelijätukien maksamisen ehtona
- Säädösperusta
 - Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 2021/2115 (CAP-suunnitelma-asetus), (EU) N:o 2021/2116 (horisontaaliasetus), (EU) N:o 2022/1172 (laadun-arviointiasetus).
 - Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annettu laki (1334/2022)
 - Valtioneuvoston asetus Euroopan unionin ja kansallisten viljelijätukien hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista 65/2023
 - Osa valtioneuvoston asetuksista on hyväksytty vuoden vaihteessa. Ajantasainen kansallinen lainsäädäntö löytyy Finlexistä (finlex.fi)

Ehdollisuuden valvonta 1/2

- Valvonta **maataloustoimintaan** liittyvää
- Jos tilalla eläimiä ei kasvateta tai pidetä maataloustarkoitukseen, **ei** ehdollisuuden valvontaa kohdisteta näihin
- Kaikki maataloustarkoituksessa pidettävät ja kasvatetut tuotantoeläimet valvotaan, vaikka eläimistä ei olisi haettu maataloustukia
- **Jos** tilalla on maatiaiskanoja tai –kukkoja **ja** tila on solminut **alkuperäisrotujen kasvattajasopimuksen**
 - **kaikki valvotaan vaikka 1 kpl**

Aluehallintovirasto

Kuva: Sini Merikallio - Flickr

Ehdollisuuden valvonta 2/2

- Aluehallintoviraston valvontaan kuuluvat
 - Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotanto ja turvallisuus
 - Tuotantotilojen hygienia
 - Maidon- ja munantuotannon hygieniavaatimukset
 - Eläinten lääkityskirjanpitoa koskevat vaatimukset
 - Eläinlääkejäämät
 - Tuotantoeläimiltä kielletyt aineet
 - Kasvinsuojeluaine- ja eläinlääkejäämät
 - Eläintaudit
 - Eläimistä ihmisiin tarttuvat taudit
 - Tuontiin ja vientiin liittyvät eläinterveysvaatimukset
 - Eläinten hyvinvointi

Sekä riskiotantaan että satunnaisotantaan valituilla tiloilla tehdään tilan eläimille kaikki asiaan kuuluvat tarkastukset alla olevan taulukon mukaan.

tilan eläimet:	Nautatilat naudat			Sikatilat siat	Siipikarja- tilat broilerit, Kalkkunat	Siipi- karja- tilat munivat kanat	Lammas- tilat lampaat	Vuohi- tilat vuohet	Muut tuotanto- eläimet
	Maidon tuotanto	Lihan- tuotanto	Vasikat						
Tuotantoeläimiltä kielletyt aineet	X	X	X	X	X				
Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotantohygienia	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Eläintaudit (TSE- vaatimukset)									
Eläinten hyvinvointi	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Rehut	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Muu valvonta tiloilla, joka voi johtaa ehdollisuuden valvontaan

Elintarvikkeet (tuotantotilojen hygienia, tuotantoeläimiltä kielletyt aineet ja eläinlääkkejäämät)

- Tuotantotilojen hygienia tarkastukset (kanalat; tulee laajenemaan myös lihantuotantotiloihin KELL)
- Salmonellavalvonta (siipikarja, jalostussikalat KELL)
- Vierasainevalvonta (tiloilla, teurastamolla KELL,TELL)

Eläintaudit (TSE-taudit, tuonti/vientivaatimukset)

- Lampaiden ja vuohien TSE-tarkastus (KELL)
- Tuonti/ vientitarkastukset (KELL / LELL)

Eläinten hyvinvointi

- Epäilyyn perustuvat tarkastukset (KELL / LELL)
- Otantaan perustuvat tarkastukset (LELL)
- **Teurastamoilmoitus tarkastuseläinlääkäreiltä eläinten hyvinvointilain 88 §:n mukaan (jalkapohjapisteet ja kuolleisuus broilereilla)**

Kiellettyjä aineita, eläinlääkejäämiä ja lääkekirjanpitoa koskevat vaatimukset

1) Kielletyt aineet

- Eläinten kasvua ja tuotantoa edistävät lääkeaineet (esim. stilbeenit, tyreostaatit, estradiolit, kokkidiostaatit tietyillä eläimillä)
- Tuotantoeläimille kielletyt antibiootit (esim. kloramfenikoli)
- Osalla TE-otantatiloista otetaan näytteitä (veri-, virtsa-, uloste-, vesi- tai rehunäytteitä), joiden tarkoituksena on selvittää, onko tila käyttänyt kiellettyjä hormoneja tai antibiootteja.

2) Eläinlääkejäämät

- Laajennuksen kautta, kun jäämä on löytynyt muun valvonnan yhteydessä (esim. Ruokaviraston vierasainevalvontaohjelman mukainen näyte, meijeri- tai teurastamoilmoitus)

3) Lääkekirjanpitoa koskevat vaatimukset

- Kirjanpito kaikesta lääkityksestä, myös ennaltaehkäisevästä (loislääkkeet, rokotukset)

- 1) Eläimen tai eläinryhmän tunnistetiedot
- 2) Lääkityksen antopäivämäärä
- 3) Lääkityksen aloittaja (eläinlääkäri, eläinten omistaja, hoitajan jne.)
- 4) Lääkkeen/lääkerekhun käyttöaihe
- 5) Lääkkeen/lääkerekhun nimi
- 6) Lääkkeen määrä
- 7) Varoaika
- 8) Lääkkeen myyjä(/määrääjä)

!!! Lääkekirjanpidon säilytys aika on viisi (5) vuotta!!!

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotantohygienia (kaikki tilat)

4) Elintarvikkeiden jäljitettävyys

- AVI valvoo vain siipikarjan osalta

5) Jätteen ja vaarallisten aineiden varastointi

- elintarvikkeiden saastumisen näkökulmasta (mm. raatojen ja jätteen käsittely)

6) Elintarvikkeista ihmisiin siirtyvien tartuntatautien kulkeutuminen ja leviäminen estetään (esim. EHEC, salmonella)

7) Elintarvikkeiden tuotantoon liittyvistä ihmisten terveyden kannalta merkityksellisten tutkimusten tuloksista pidetään kirjaa

- salmonellavalvontaohjelma, broilereiden kampakobakteerivalvonta
- eläinten teurastiedot, muut alkutuotantopaikalla elintarvikelainsäädännön nojalla tehdyt tarkastukset
- valvonnassa katsotaan viimeisen vuoden tietoja, kirjanpidon säilytys yleensä vuoden

(HUOM! Lääkekirjanpito 5 v.)

Munantuotantoa koskevat vaatimukset

- Munia säilytetään vaatimusten mukaisesti
 - munien säilytysolosuhteet
- Kasvinsuojeluainejäämiä koskevat vaatimukset
- Eläinlääkejäämien valvonta
 - jos löytyy jäämiä elintarvikkeesta, laajenee ehdollisuuden valvonnaksi

Miksi alkutuotannon hygieniä ja tartuntatautien hallinta on tärkeää? 1/2

SUOMALAINEN KANANMUNA ON HARVINAISEN TURVALLINEN
ELINTARVIKE

Miksi alkutuotannon hygieniä ja tartuntatautien hallinta on tärkeää? 2/2

Harvinainen tapaus: Viideltä suomalaiselta siipikarjatilalta on löydetty salmonellaa

Maatalous 01.06.2019
Tuulikki Viilo

Tiloista yksi sijaitsee Etelä-Suomessa ja loput Lounais-Suomessa.

KARI SALONEN

Salmonellatartunnat ovat Suomessa harvinaisia. Kuvituskuva.

Salmonella aiheuttaa yksin Yhdysvalloissa yli 1,2 miljoonan tartuntaa vuosittain. Riskin takia yhdysvaltalaiset kananmunat klooripestaan ja säilytetään jääkaapissa. Suomessa ihmisten salmonellatartunnat ovat pääasiassa peräisin ulkomailta.

Tarkan salmonellavalvonnan ansiosta suomalaiset kananmunat voi syödä vaikka raakana.

Eläinten hyvinvointisäädösten noudattaminen

- 1) Pitopaikan yleiset vaatimukset
 - Rakenteet, tuotantotilan hygienia ja haittaeläimet
- 2) Tilavaatimukset
 - Kasvatustiheys
 - Pinta-ala, ruokinta- ja juotto
- 3) Eläinsuojan olosuhteet
 - haitalliset kaasut, valaistus, lämpötila
- 4) Hyvinvoinnista huolehtiminen
 - tarkastaminen, riittävän aikainen karsinta, puhtaus, hyvän käytännön opas
- 5) Ruokinta ja juotto

Vaatimukset tulevat:

- Eläinten hyvinvointilaki 693/2023
- Valtioneuvoston asetus kanojen suojelusta (673/2010)
- Valtioneuvoston asetus broilereiden suojelusta (375/2010)

Yleisimmät haasteet hyvinvoinnissa

- Siipikarjatiloiilla havaittuja puutteita mm.
 - Selittämätön kohonnut kuolleisuus, syynä IB, e.coli -tulehdukset, enterococcus...
 - Kasvatustiheyden ylitykset/ylitäyttö
 - Lintujen terveydentilan tarkastaminen liian harvoin (alle kaksi kertaa/vrk)
 - Huonolaatuinen pehku → jalkapohjatulehdus
 - Ilmastoinnin toiminta ja kapasiteetti
 - Lopetuskäytännöt

Hyvinvoiva eläin on yleensä myös terve eläin

Miksi alkutuotannon hygieniä ja tartuntatautien hallinta on tärkeää?

- Vastustamalla jotakin tiettyä sairautta vastustetaan samalla myös muita sairauksia!

Jos ehdollisuuden vaatimusten noudattamisessa todetaan puutteita

- Laiminlyönnin osalta arvioidaan laajuutta, jatkuvuutta ja vakavuutta
 - Vähäinen, tahaton, vakava vai tahallinen laiminlyönti?
 - Tahaton laiminlyönti yleensä 3 %, vähäinen 1 %, vakava yleensä 5 mutta jopa 10%
 - Tahallisuudesta vakavampi seuraamus, 15-100 %
- Tuottajaa kuullaan tarkastuskertomuksen liitteenä olevalla kuulemiskirjeessä havaituista rikkeistä/epäkohdista → Tuottajalla on mahdollisuus antaa selvitys havaittuun rikkeeseen/epäkohtaan.
- Läänineläinlääkäri antaa tämän jälkeen lopullisen ehdotuksen mahdollisesta tukiseuraamuksesta ELY-keskuksen ehdollisuuden koordinaattorille
- Koordinaattori kokoaa kaikki tilalle ko. vuonna tehdyt tarkastukset yhteen ja vahvistaa lopulliset seuraamusprosentit
 - kunnan maatalousviranomaisen tekee lopullisen valituskelpoisen päätöksen

!!! Ylivoimainen este !!!

- Ylivoimaisesta esteestä tulee olla ilmoittanut (ennen valvontaa) 15 työpäivän sisällä tilanteen havaitsemisesta maatalousviranomaiselle.
 - Esimerkiksi: pitkäaikainen työkyvyttömyys tai sairaus
- Laiminlyönnistä ei sanktioida, jos tilanne johtuu ylivoimaisesta esteestä.

!!! Ylivoimaisesta esteestä ilmoittaminen ei kuitenkaan poista epäkohtaa ja siitä voi olla muita seurauksia esim. hallinnollisia tai juridisia.

Tautiriskien käytännön hallinta tiloilla 1/3

- Eläinliikenne
 - Eläinaineksen hankinta kotimaasta / ulkomailta / eläinten siirrot
- Rehut ja kuivikkeet
 - Tuontirehu (mahdollinen salmonellariski!)
 - Haittaeläimet (jyrsijät, linnut)
 - Ruokintalinjastot
- Henkilö- ja autoliikenne tuotantotilan ympärillä
- Tautisulku
 - MYÖS tilan oman väen (isäntäväki, työntekijät, lapset, vanhukset!) tulisi kulkea tautisulun kanssa
- Vain välttämättömät henkilöt eläintiloihin
 - Suojavaatteet (haalarit & päähineet), ja -jalkineet
 - Opastus tilan käytännöistä (esim. huoltomiehet, uudet toimijat)
 - Ei jätetä vieraita tilalla yksin

Tautiriskien käytännön hallinta tiloilla 2/3

- Ajoneuvot ja urakoitsijat
 - Rehu- ja lantareittien risteäminen
 - Jäteastioiden sijoittelu, jäteastioiden laatu
 - Yhteiskäytössä olevat koneet
 - Raadot ja niiden käsittely
- Kontaktit ulkomaille
 - Omat ja työntekijöiden matka (48 tunnin sääntö!)
 - Salmonellatestit
 - Vierailualueen tautitilanteen selvitys
- Muut kotieläimet (sekatilat, harraste/lemmikkieläimet)
- Pesut ja desinfiointit
- (Sairastilat)

Tautiriskien käytännön hallinta tiloilla 3/3

- Eläinten vastustuskyvyn lisääminen
 - Hyvinvoinnista huolehtiminen
 - Asianmukainen ruokinta ja veden saanti
- Tautiseuranta, teurastulosten arviointi, lääkitykset, tuotantoseuranta.
- Suunnitelmallinen terveydenhuolto
- Yhteistyö eri tahojen välillä; avoimuus ja kriittisyys
- Oman tilan tautiriskien kartoitus ja mahdolliset kriittiset pisteet – BioCheck

Kiitos!

Aluehallintovirasto